

فصلنامه علمی پژوهشی دانش سرمایه‌گذاری
سال چهارم / شماره سیزدهم / بهار ۱۳۹۴

بررسی تأثیر سواد مالی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌گذاری در اوراق بهادار

جواد مرادی

استادیار گروه حسابداری، دانشگاه شیراز
Jmoradi2005@yahoo.com

منصوره ایزدی

کارشناسی ارشد حسابداری، دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت (مستول مکاتبات)
arezoizadi59@gmail.com

تاریخ دریافت: ۹۳/۶/۱۰ تاریخ پذیرش: ۹۳/۹/۲

چکیده

هدف از پژوهش حاضر، شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و بررسی رابطه سطح سواد مالی سرمایه‌گذاران و تصمیم‌های سرمایه‌گذاری^۱ آنان است. نمونه مورد مطالعه شامل ۳۸۴ سرمایه‌گذار بورس اوراق بهادار تهران است. این پژوهش از نوع همبستگی است و برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسش‌نامه استفاده شده است. پرسش‌نامه مشتمل بر سه بخش اصلی است: بخش اول، مشخصات جمعیت‌شناختی، بخش دوم، شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری از دید سرمایه‌گذاران، شامل ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی و بخش سوم، دو گروه سوال جهت ارزیابی سطح سواد مالی سرمایه‌گذاران را دربردارد.

نتایج نشان می‌دهد که هر چهار عامل در نظر گرفته شده شامل ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، تأثیر دارند. همچنین، بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، رابطه مثبت معنادار وجود دارد، ولی این رابطه بسیار ضعیف است و کمتر از ۱۰٪ تغییرات تأثیر عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، توسط سطح سواد مالی، قابل توضیح می‌باشد. به علاوه نتیجه نشان می‌دهد که با در نظر گرفتن نوع اشتغال، حساسیت عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری نسبت به تغییر سطح سواد مالی در زمینه اشتغال غیر مالی، بیشتر است.

واژه‌های کلیدی: سواد مالی، تصمیم سرمایه‌گذاری، ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، نیازهای مالی شخصی، اطلاعات اقتصادی.

۱- مقدمه

امروزه، رسیدن به اهداف اقتصادی هر کشوری، بدون مشارکت عمومی افراد آن کشور امری غیر ممکن است؛ یکی از راه‌های مشارکت افراد در توسعه اقتصادی، سرمایه‌گذاری در بازار سرمایه و بورس اوراق بهادار می‌باشد که بدان طریق، پس‌اندازهای کوچک و سرگردان به سمت فعالیت‌های مولد و تولیدی راه پیدا کرده، چرخ تولید و اقتصاد به حرکت در می‌آید.

افراد به طور فزاینده‌ای به فعالان بازارهای مالی تبدیل شده‌اند و مشارکت در بازارهای مالی با ظهور محصولات و خدمات مالی جدید همراه شده است. با این حال، برخی از این محصولات پیچیده مالی، برای درک سرمایه‌گذاران، به ویژه برای سرمایه‌گذاران مالی تازه‌کار، مشکل هستند. هر چند سرمایه‌گذاری در بورس با خرید یک ورقه بهادار آغاز می‌شود، اما خرید این دارایی مالی، نیازمند بررسی و تحلیل دقیق از وضعیت حال و آینده آن است. تجربه نشان می‌دهد افرادی که با حدس و گمان سرمایه‌گذاری می‌کنند، منفعت بسیار کمی می‌برند. بنابراین، در مواجهه با این شرایط، سؤالاتی پیش روی ما قرار می‌گیرند؛ آیا افراد برای تصمیم‌گیری مالی به خوبی مجهز هستند؟ آیا آنها دارای سواد و اطلاعات مالی کافی هستند؟ عدم درک از اقتصاد و امور مالی، یک عامل بازدارنده برای مالکیت سهام است. اندازه‌گیری‌های متفاوت سواد مالی^۱، همگی نشان می‌دهد که کمبود سواد مالی، مانع مشارکت افراد در بازار سهام می‌شود. از دست دادن رفاه ناشی از عدم مشارکت در بازار سهام می‌تواند قابل توجه باشد. از سوی دیگر، واضح است که سرمایه‌گذاران ناآگاه ممکن نیست قادر به استفاده کامل از بازار سهام و سرمایه‌گذاری کارآمد باشند و احتمال ندارد هنگام سرمایه‌گذاری در بازارهای مالی، انتخاب عاقلانه‌ای انجام دهند.

تصمیم‌گیری مؤثر مالی و دانستن نحوه مدیریت پول، مهارت حیاتی برای لذت بردن از آینده امن مالی می‌باشد. با این حال، بسیاری از افراد، فاقد دانش لازم برای انتخاب و درک علامت‌های بازار، مانند سقوط نرخ پس‌انداز، استقرار بدهی‌های مصرف‌کننده و وابستگی در حال رشد به مراکز سرمایه‌گذاری امن، جایگزین سرمایه‌گذاری‌های مخاطره‌آمیز، هستند. این شاخص‌ها نشان می‌دهد که دسترسی به برنامه‌های سواد مالی، به ویژه ارائه اصول کلیدی و منابع تامین بودجه برای طراحی سرمایه‌گذاری، با استفاده از برنامه سواد مالی برای گروه‌های سرمایه‌گذار، نیاز مبرم در هر جامعه است، که باید امکانات این تحول توسط رهبران جامعه، سیاست‌گذاران، و توسعه‌دهندگان برنامه‌های مالی فراهم گردد.

سواد مالی در سال‌های اخیر منافعی برای گروه‌های مختلف، از جمله دولت‌ها، بانکداران، کارفرمایان، گروه‌های مختلف اجتماعی، بازارهای مالی و دیگر سازمان‌ها، بویژه در کشورهای توسعه‌یافته ایجاد کرده است. اهمیت بهبود سواد مالی، به خاطر عواملی چون توسعه محصولات جدید مالی، پیچیدگی ابزارها و بازارهای مالی، تغییرات سیاسی و عوامل اقتصادی، افزایش یافته است. این روند با توجه به فراوانی گزینه‌های سرمایه‌گذاری و گسترش بازاریابی، تنها زمانی مؤثر است که بتوان با استفاده از اطلاعات و سواد مالی اقدام به انتخاب از بین آنها نمود. تحصیلات دانشگاهی در زمینه مالی و حسابداری و اطلاعات ارائه شده توسط بخش دولتی و خصوصی، اینترنت و دوره‌های آموزش امور مالی از جمله منابع تامین سواد مالی می‌باشد (التیمی و بن‌کلی، ۲۰۰۹).

نتیجه سرمایه‌گذاری آگاهانه، با اطلاعات و سواد مالی، ایجاد نوعی اقتصاد است که به عنوان اقتصاد خودکفا شناخته می‌شود که در آن حتی خانواده‌های کم درآمد، با مدیریت صحیح پول، بتوانند به جریان اقتصاد پیوسته و آینده امن مالی برای خود ایجاد کنند. بنابراین، برخی از مردم در حال حاضر پول اضافی برای پس‌انداز و یا سرمایه‌گذاری دارند و به دنبال فرصت‌های سرمایه‌گذاری هستند. علاوه بر این، با وجود صنعت بانکداری بسیار رقابتی در ایران، به دست آوردن اعتبار نسبتاً آسان شده است؛ همه عوامل فوق ارائه آموزش سواد مالی را به صورت نیاز فوری درآورده است.

داشتن سواد مالی به عنوان اطلاعات پایه، برای انتخاب سرمایه‌گذاری‌ها از جمله عواملی است که می‌تواند بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری مؤثر باشد. امروزه اجرای برنامه‌های مختلف آموزش سواد مالی در سطوح مختلف، از جمله مدارس، شرکت‌ها، سازمان‌ها و بازارهای بورس اوراق بهادار، برای افزایش توانایی مدیریت و قضاوت در رابطه با مسایل مالی شخصی سرمایه‌گذاران، در سراسر جهان، به صورت یک فوریت درآمده است؛ بنابراین، بحث در رابطه با تأثیر سواد مالی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری ضروری به نظر می‌رسد.

رسیدن به هر هدفی بدون داشتن آگاهی و درک صحیح ممکن نیست. در سرمایه‌گذاری نیز همه چیز با شناخت و اطلاعات آغاز می‌شود. از آنجا که هر چه در یک زمینه مالی مانند سرمایه‌گذاری در بازارهای سرمایه با اطلاعات مالی بیشتری قدم بگذاریم، احتمالاً به نتایج بهتر و آگاهانه‌تری خواهیم رسید، برای امنیت سرمایه‌گذاری و کاهش مخاطره داشتن سواد مالی بهترین و قوی‌ترین ابزار است. در دنیای مدرن امروز، بدون توانایی در درک مسایل مالی و دانستن الفبای اقتصاد و امور مالی و داشتن سواد مالی، موفقیت سرمایه‌گذاری غیرممکن است. سواد مالی، مفهوم گسترده‌ای شامل اطلاعات و رفتار افراد، برای برخورداری از موقعیت امن مالی آتی است. این مفهوم در درجه اول شامل توانمندسازی و آموزش افراد و جوامع در برابر مسایل مالی می‌باشد، تا از طریق آن قادر باشند به ارزیابی بازارها و محصولات و اخذ تصمیم‌گیری آگاهانه اقدام کنند (میلر^۴، ۲۰۰۹).

با در نظر گرفتن ضرورت مطرح شده، این مقاله به بررسی عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری از دید سرمایه‌گذاران ایرانی و مطالعه پیرامون تأثیر سواد مالی این گروه، بر تصمیم‌های آنان می‌پردازد. سؤال اصلی این تحقیق آن است که از دید سرمایه‌گذاران، چه عواملی بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان مؤثر هستند؟ و نقش سواد مالی سرمایه‌گذاران در تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان چگونه است؟

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

۲-۱- عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری در اوراق بهادار

عوامل زیادی بر انتخاب یک محصول مالی توسط سرمایه‌گذاران، مؤثر است و بازارهای مالی، محیط کاملی برای بررسی رفتار سرمایه‌گذاران می‌باشد. به رغم این موضوع، پژوهش‌های بسیار کمی در مورد بررسی عوامل مؤثر بر رفتار سرمایه‌گذاران و تکنیک‌های انتخاب سرمایه‌گذاری، انجام شده است (سولومان^۵، ۱۹۹۹). بیشتر نظریه‌های مالی فرض می‌کنند که سرمایه‌گذاران به طور منطقی، به افزایش سرمایه خود می‌اندیشند و به نشانه‌های مالی توجه می‌کنند. سرمایه‌گذاران هنگام انتخاب سرمایه‌گذاری، ابتدا مخاطره و بازده آن را با سرمایه-

گذاری‌های دیگر پیش روی خود مقایسه می‌کنند؛ ضمن این‌که سطح مخاطره‌ای که سرمایه‌گذاران حاضر به تحمل آن هستند، بستگی به خصوصیات و ویژگی‌های ذهنی آن‌ها (درجه محافظه‌کاری یا ریسک‌پذیری) دارد. به هر حال، یک سرمایه‌گذار منطقی، در صورت تشابه مخاطره دو سرمایه‌گذاری، گزینه سرمایه‌گذاری با بازده کم‌تر را انتخاب نخواهد کرد. پژوهش‌های اخیر درباره روان‌شناسی مالی نشان داده است که تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران ممکن است تحت تأثیر عوامل ذهنی و رفتاری، در انتخاب یک سرمایه‌گذاری خاص، قرار گیرد (شیفر، ۲۰۰۰). به طور کلی، عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری را به چهار گروه می‌توان تقسیم کرد (التمیمی و بن‌کلی، ۲۰۰۹):

الف. ذهنیات فردی^۶ (تصاویر روانی) مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری

ب. اطلاعات حسابداری مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری

ج. اطلاعات اقتصادی مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری

د. نیازهای مالی شخصی

۲-۲- سواد مالی

پیدایش پدیده‌های جدید و یا تحولات وسیع در پدیده‌ها، در برخی موارد باعث شکل‌گیری مفاهیم جدیدی می‌شود و با مفاهیم قبلی، تحول یافته و شکل و اهمیت جدیدی به خود می‌گیرد. در عصر حاضر، با شکل‌گیری نوع جدیدی از تحولات اقتصادی و مالی، لازم است افراد از آگاهی‌ها و توانمندی‌های خاصی، برای مواجهه با پیچیدگی‌های به وجود آمده، برخوردار باشند. در چنین شرایطی، با وجود تنوع، پیچیدگی بازارهای مالی و تحولات سریع در آن، داشتن مهارت‌ها و روش‌های مدیریت امور مالی، برای جمع‌آوری، تجزیه و تحلیل و استفاده اطلاعات مالی و در یک کلام، داشتن سواد مالی، ضروری خواهد بود. سواد مالی، مجموعه دانش درک امور مالی است که شامل بررسی پدیده‌های مالی، ماهیت، قوانین و روابط حاکم بر آن می‌باشد. عدم درک اقتصاد و امور مالی، یک عامل بازدارنده برای مالکیت سهام است؛ از دست رفتن رفاه، ناشی از عدم مشارکت در بازارهای سرمایه، در اثر فقدان سواد مالی بسیار قابل توجه است. واضح است که سرمایه‌گذاران ناآگاه و فاقد سواد مالی کافی، قادر به استفاده کامل از بازار مالی و انتخاب عاقلانه، که منجر به سرمایه‌گذاری کارآمد خواهد شد، نخواهند بود (ون‌روز و لوساردی، ۲۰۱۱).

فقدان سواد مالی، در کشورهای در حال توسعه مشهودتر است؛ به عنوان مثال کشور هند، زامبیا و دیگر کشورهای در حال توسعه آفریقایی، افراد درک درستی از مفاهیم مالی از قبیل بهره، پس‌انداز، سهام و سرمایه‌گذاری ندارند. آموزش سواد مالی، تنها بخشی از واکنش سیاسی مؤثر بر توانمند کردن جوامع در بازارهای مالی می‌باشد. اقتصاد رفتاری و روانشناسی سرمایه‌گذاری، بیانگر این واقعیت است که رفتار افراد می‌تواند اثربخشی برنامه‌های سوادآموزی مالی را بهبود بخشد؛ افراد هنگامی که درک کنند که رفتارهای خاص سرمایه‌گذاری آن‌ها باعث ایجاد رفاه خواهد شد، به برنامه‌ریزی سواد مالی خود بیشتر علاقه نشان خواهند داد. افراد ممکن است

زمانی که با گزینه‌های مختلف تصمیم‌گیری مواجه هستند، مطابق نظریه‌های عقلانیت اقتصادی عمل کنند و این امر، بدون داشتن سواد مالی کافی ممکن است منجر به تصمیم‌گیری بهینه مالی نشود (کمبل^۱، ۲۰۰۶).

برای گسترش سطح سواد مالی جوامع، گروه بانک جهانی، در حال تلاش برای تقویت سواد مالی و آموزش در زمینه‌های مختلفی مانند تجزیه و تحلیل مالی، توسعه اطلاعات مالی، ترکیب سواد مالی با رویکردهای فن-آوری مالی می‌باشد و به مطالعه چارچوب فراگیر آموزش سواد مالی و حمایت اجتماعی، از طریق فرآیندهای استراتژی اقتصادی اقدام کرده است (میلر، ۲۰۰۹). همچنین، در کشور ایران، سازمان بورس اوراق بهادار تهران، برای گسترش سواد مالی سرمایه‌گذاران، از خدمات "شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس" استفاده می‌کند. این شرکت، از طریق برگزاری دوره‌های آموزشی عمومی و تخصصی در حوزه بازار سرمایه، تولید بسته‌های متنوع آموزشی در جهت فرهنگ‌سازی متناسب با نیاز گروه‌های سنی مختلف، از طریق انیمیشن‌های آموزشی بورس، نمایشنامه‌های رادیویی، کتاب‌های خودآموز و غیره و برگزاری همایش‌ها و سمینارهای تخصصی، به آموزش سواد مالی سرمایه‌گذاران و علاقه‌مندان به سرمایه‌گذاری می‌پردازد (شرکت اطلاع‌رسانی و خدمات بورس، ۱۳۹۰).

سواد مالی از جنبه‌های مختلف مورد مطالعه قرار گرفته است. نهادهای دولتی و سازمان‌های خصوصی در کشورهای توسعه‌یافته نظرسنجی‌هایی را برای اندازه‌گیری سطح سواد مالی از جامعه انجام داده‌اند. ولپ و همکاران^۲ (۲۰۰۲)، دریافتند سرمایه‌گذارانی که به شیوه اینترنتی سرمایه‌گذاری می‌کنند، برای موفقیت در بازارهای اوراق بهادار باید اطلاعات بیشتری نسبت به سرمایه‌گذاران عادی داشته باشند، زیرا آنها بیشتر در معرض احاطه شدن با اطلاعات غلط و دستکاری شده مالی قرار دارند. بنابراین، آن‌ها اطلاعات مالی ۵۳۰ سرمایه‌گذار برخط را جمع‌آوری کردند و تفاوت در سطح سواد بین گروه‌های مختلف از پاسخ‌دهندگان با استفاده از سن، درآمد، جنسیت، تحصیلات و تجربه قبلی در تجارت برخط، به عنوان متغیرهای پژوهش مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این مطالعه نشان داد که سواد مالی معامله‌گران برخط با سابقه، از دانش دیگران بالاتر بود؛ علاوه بر این، سرمایه‌گذاران با درآمد بالاتر دانش بسیار بیشتری در سرمایه‌گذاری نسبت به افراد با درآمد پایین‌تر داشتند و سرمایه‌گذاران با تحصیلات و یا مدرک بالاتر نسبت به افراد با تحصیلات کم، بهتر عمل می‌کردند.

مطالعه انجام شده توسط "سازمان همکاری اقتصادی و توسعه"^۳ در سال ۲۰۰۵، در خصوص بررسی سواد مالی در ۱۲ کشور از جمله ایالات متحده آمریکا، بریتانیا، کشورهای اروپایی، استرالیا و ژاپن نشان داد که سواد مالی اکثر پاسخ‌دهندگان بسیار پایین است. اولین پژوهش در سطح سواد مالی و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری جامعه سنگاپور، در سال ۲۰۰۵ توسط انجام شد؛ در این پژوهش این سؤال بررسی شد که آیا اهالی سنگاپور در مورد محصولات و خدمات مالی عمومی اطلاعات دارند و اینکه آیا آنها تصمیم‌گیری‌های مؤثری در مدیریت امور مالی و سرمایه‌گذاری خود اتخاذ می‌کنند؟ نتایج این پژوهش نشان داد که اهالی سنگاپور یک نگرش سالم به سمت مدیریت اولیه پول، برنامه‌ریزی مالی و امور سرمایه‌گذاری دارند. اغلب اهالی سنگاپور وجه نقد پس‌انداز می‌کنند و بر مخارج شخصی خود نظارت دارند و برخی از برنامه‌ریزی‌های مالی اساسی را خودشان انجام می‌دهند.

مدیتینوس و همکاران^{۱۱} (۲۰۰۷)، در مطالعه خود، به بررسی تکنیک‌ها و روش‌های استفاده شده توسط شش گروه مختلف از سرمایه‌گذاران یونانی پرداختند. نتایج آنها نشان داد که در مجموع، سرمایه‌گذاران، هوش طبیعی (تجربه) خود را به عنوان مهم‌ترین عامل اساسی در تجزیه و تحلیل بازارهای مالی خارجی رتبه‌بندی کرده‌اند. شایعه در بازار نیز برای تجزیه و تحلیل سبدهای سهام، به عنوان کم‌اهمیت‌ترین فاکتور تعیین شد. پنج نتیجه کلی حاصل بررسی انجام شده توسط آنان است: نخست، به سطح پایین سواد مالی بدون در نظر گرفتن توسعه اقتصادی کشور اشاره دارد؛ دوم، اشاره به رابطه بین سواد مالی و متغیرهای جمعیت‌شناختی دارد. محققان رابطه قوی را بین سطح سواد مالی و جنسیت، تحصیلات، سطح درآمد و تجربه کشف کردند. شواهد ارائه شده توسط این محققین، نشان می‌دهد که زنان از نظر مسایل مالی کم‌سوادتر از مردان هستند. به علاوه، این که سواد افراد با تحصیلات کمتر و کسانی که در سطح پایین‌تر توزیع درآمد قرار دارند، در مورد مسائل مالی کمتر است. سومین نتیجه، به رابطه بین سطح سواد مالی و تصمیم سرمایه‌گذاری اشاره دارد. ثابت شده است که سرمایه‌گذاران با سواد بالاتر هنگام تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری استفاده از معیارهای متفاوت را نسبت به سرمایه‌گذاران کم‌سواد ترجیح می‌دهند. سرمایه‌گذاران با سواد مالی بالاتر استفاده از نشریات مالی را ترجیح می‌دهند، در حالی که سرمایه‌گذاران با سواد مالی پایین بیشتر بر مشاوره با خانواده، دوستان و کارگزاران سهام تکیه می‌کنند. چهارم، به ارتباط بین عوامل مؤثر در تصمیم سرمایه‌گذاری و نوع سرمایه‌گذار، اندازه سید و استراتژی‌های سرمایه‌گذاری اشاره دارد. سرمایه‌گذاران انفرادی بر مشاوره با دوستان، کارگزاران سهام، شایعات، هوش طبیعی (تجربه) شخصی و روزنامه‌ها (رسانه) تکیه می‌کنند. آخرین نتیجه نیز به شکاف موجود در کارهای پژوهشی قبلی، در ارتباط بین سواد مالی و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری اشاره می‌کند.

دلایون و همکاران^{۱۲} (۲۰۱۰)، در مقاله‌ای با عنوان "آموزش سواد مالی در یک مدل رایگان"، به بررسی تأثیر سواد مالی بر عملکرد افراد در محیط اقتصادی پرداخته‌اند. آن‌ها نمونه انتخابی خود را به دو گروه تقسیم کرده و فقط به یک گروه آموزش سواد مالی ارائه کردند. نتایج نشان داد که فقدان آموزش لازم در زمینه سواد مالی در گروه دیگر، باعث افزایش میزان بدهی افراد و گرایش آن‌ها به وام خواهد شد.

ون‌روژ و لوساردی^{۱۳} (۲۰۱۱)، در مقاله‌ای با عنوان "سواد مالی و مشارکت در بازار سهام"، دو مدل خاص، برای اندازه‌گیری سواد مالی و مطالعه ارتباط آن با مشارکت در بورس، بوسیله نظرسنجی از خانوارها ارائه نمودند. آن‌ها دریافتند که اکثر پاسخ‌دهندگان اطلاعات پایه و ابتدایی مالی و مفاهیمی مانند نرخ بهره، تورم و ارزش زمانی پول را درک می‌کنند. با این حال، تعداد اندکی از مفاهیم اساسی اطلاع دارند؛ بعلاوه، خیلی از پاسخ‌دهندگان تفاوت بین اوراق قرضه و سهام، رابطه بین قیمت اوراق قرضه و نرخ بهره و اصول متنوع‌سازی مخاطره را نمی‌دانند؛ و از همه مهم‌تر، آن‌ها دریافتند که سواد مالی، تصمیم سرمایه‌گذاری مالی را تحت تأثیر قرار می‌دهد و عدم درک اقتصادی و امور مالی یک عامل بازدارنده برای مالکیت سهام است. از سوی دیگر، افراد با سواد مالی کم، کمتر احتمال دارد در سهام سرمایه‌گذاری کنند؛ سرمایه‌گذاران با تحصیلات یا ثروت پایین، به احتمال زیاد اقدام به نگهداری سبدهای متنوع ضعیف می‌کنند و مشخصات عمومی جمعیتی سرمایه‌گذاران ناآگاه بسیار شبیه افراد با سواد پایین در نمونه است.

ون‌روژ و دیگران^{۱۴} (۲۰۱۱)، در مقاله خود با عنوان "سواد مالی و برنامه‌ریزی بازنشستگی در هلند"، به بررسی رابطه سواد مالی و برنامه‌ریزی دوران بازنشستگی افراد در هلند پرداخته‌اند. نتایج نشان داد که پیچیدگی تصمیم‌گیری مالی در خانوارها به شکل بی‌سابقه‌ای افزایش یافته است و به نظر می‌رسد با این شرایط، خانوارها با فقدان سواد مالی برای مقابله با این پیچیدگی‌ها، از جمله در رابطه با نحوه پس‌انداز و سرمایه‌گذاری برای دوران بازنشستگی خود، مواجه هستند. بنابراین یک رابطه مثبت معنادار، بین سواد مالی و برنامه‌ریزی دوران بازنشستگی، در هلند وجود دارد؛ به این معنی که افرادی که دارای سواد و آگاهی مالی بیشتری هستند، در برنامه‌ریزی دوران بازنشستگی خود تواناتر هستند.

ساجز و همکاران^{۱۵} (۲۰۱۲)، در قسمت اول مقاله خود تحت عنوان "مخاطره سرمایه‌گذاری"، به بررسی میزان سواد مالی و ارتباط آن با درک مخاطره سرمایه‌گذاری، در آلمان پرداختند و به این نتیجه رسیدند که سواد مالی در ارتباط با تحلیل و درک مخاطره، با تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری رابطه مستقیم دارد و بر اساس تجزیه و تحلیل رگرسیون، تفاوت بسیار جزئی در ترکیب مدل‌های درک مخاطره بین سرمایه‌گذاران وجود دارد. آن‌ها همچنین در قسمت دوم مقاله خود، به بررسی تأثیر جنسیت، سن، تجربه سرمایه‌گذاری بر ارتباط سواد مالی و درک مخاطره سرمایه‌گذاری، پرداخته‌اند و به این نتیجه رسیدند که اختلاف معناداری بر اساس این عوامل در ارتباط با رابطه سواد مالی و درک از مخاطره وجود دارد.

گاترگود^{۱۶} (۲۰۱۲)، در مقاله "خودکنترلی، سواد مالی و مصرف‌کنندگان بیش از حد بدهی"، به رابطه خودکنترلی، سواد مالی و استفاده بیش از حد مصرف‌کنندگان بریتانیا از اعتبار بدهی می‌پردازد. نتایج مطالعه وی نشان می‌دهد، فقدان کنترل بر نفس و بی‌سوادی مالی با عدم پرداخت بدهی گزارش شده توسط مصرف‌کنندگان ارتباط مثبت دارد؛ چرا که فقدان سواد مالی باعث ناتوانی در مدیریت وجه نقد و ایجاد بدهی‌های غیرقابل کنترل شده است.

میر و اسپرنگر^{۱۷} (۲۰۱۲)، در مقاله "فقدان سواد مالی: تنظیم زمان و مشارکت در برنامه‌های آموزش مالی"، این سوال را مطرح نمودند که چرا با وجود این که بسیاری از سیاست‌گذاران و اقتصاددانان استدلال می‌کنند که سواد مالی کلیدی برای موفقیت‌های مالی است، بسیاری از افراد با وجود اطلاع از مزایای آن، هنوز از نظر مالی بی‌سواد باقی مانده‌اند؟ نتایج نشان می‌دهد که دلیل اکثر افراد، نداشتن وقت کافی برای شرکت در برنامه‌های آموزش سواد مالی بیان شده است.

در ایران نیز مطالعات معدودی در این عرصه صورت گرفته است. معین‌الدین (۱۳۹۰)، در پژوهشی تحت عنوان "ارزیابی و ارائه الگوی مناسب جهت سنجش سواد مالی دانشجویان ایرانی"، به اندازه‌گیری سواد مالی دانشجویان ایرانی و ارتباط آن با ویژگی‌های جمعیت‌شناختی دانشجویان پرداخته است. این پژوهش دارای دو جامعه آماری متفاوت می‌باشد: ۱- خیرگان مالی ۲- دانشجویان ایرانی. نتایج حاصل از آزمون فرضیه‌ها نشان از عدم کفایت سواد مالی دانشجویان ایرانی داشت. همچنین تمامی متغیرهای جمعیت‌شناختی (سن، جنس، وضعیت تأهل، وضعیت اشتغال، وضعیت شغلی دانشجویان شاغل، حوزه اشتغال، سابقه اشتغال قبلی دانشجویان شاغل، استقلال مالی، سطح درآمد خانواده، رشته تحصیلی مقطع متوسطه) بجز سطح تحصیلات والدین بر سطح

سواد مالی جامعه مورد آزمون اثر داشت؛ دیگر نتایج این پژوهش بیانگر این است که مقطع تحصیلی دانشجویان (کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا)، حوزه مطالعه دانشجویان (دانشکده تحصیلی) و اطمینان دانشجویان از دانسته‌هایشان در مسائل مالی بر سطح سواد مالی آن‌ها اثرگذار می‌باشد.

یوسفی (۱۳۹۰)، در پژوهش "اندازه‌گیری سواد مالی سرمایه‌گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار ایران و ارتباط سواد مالی با تنوع و تصمیمات سرمایه‌گذاری آنها" به اندازه‌گیری سواد مالی سرمایه‌گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار تهران و بررسی ارتباط سواد مالی با تنوع سبد و تصمیم‌های سرمایه‌گذاری پرداخته است. نتایج این پژوهش نشان داد سواد مالی سرمایه‌گذاران پایین‌تر از حد معمول بوده و تحت تأثیر متغیرهای جنسیت و وضعیت اشتغال آن‌ها است؛ در ضمن بین تنوع سبد سرمایه‌گذاران با سطح سواد مالی آنها ارتباط معنی‌دار وجود دارد.

۳- فرضیه‌های پژوهش

با توجه به مبانی نظری و ضرورت مطرح شده در بخش‌های قبل، در این پژوهش، دو گروه فرضیه در نظر گرفته شده است. گروه اول فرضیه‌ها شامل چهار فرضیه اصلی به منظور شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر است:

فرضیه ۱-۱: ذهنیات فردی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، مؤثر است.

فرضیه ۲-۱: اطلاعات حسابداری سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، مؤثر است.

فرضیه ۳-۱: اطلاعات اقتصادی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، مؤثر است.

فرضیه ۴-۱: نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، مؤثر است.

فرضیه‌های گروه دوم، جهت بررسی رابطه سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری به شرح زیر مطرح گردیده است:

فرضیه ۱-۲: بین سطح سواد مالی سرمایه‌گذار و عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، رابطه معناداری وجود دارد.

فرضیه ۲-۲: زمینه اشتغال سرمایه‌گذار، بر رابطه بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، اثر دارد.

۴- روش‌شناسی پژوهش

پژوهش حاضر توصیفی از نوع همبستگی است. جامعه این پژوهش، سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار تهران هستند که به طور مستقیم در بازار فعالیت دارند؛ این سرمایه‌گذاران دارای ویژگی‌های متفاوتی هستند و تلاش شده است نمونه به‌شیوه تصادفی و به نحوی از میان آن‌ها انتخاب شود که ویژگی‌های انواع سرمایه‌گذاران را در برگیرد. تمامی سرمایه‌گذاران، تبعه‌های ایرانی، شامل سرمایه‌گذاران انفرادی، معامله‌گران، کارگزاران و اساتید

دانشگاه‌ها سرمایه‌گذار در بازار سرمایه ایران بوده و علایق کسب منفعت و سود در سرمایه‌گذاری آن‌ها قابل مشاهده بود. این نظرسنجی در تابستان ۱۳۹۰ از سرمایه‌گذاران بورس اوراق بهادار تهران انجام شده است. با توجه به محدودیت موجود در انتخاب نمونه از این جامعه، برای محاسبه آن، از رابطه زیر استفاده شده است:

$$n = \frac{Z^2 P(1-P)}{d^2}$$

که در آن:

n: حجم نمونه

Z: متغیر استاندارد توزیع نرمال

P: نسبت P مورد انتظار

d: خطای برآورد

بدین ترتیب حجم نمونه آماری به شرح زیر تعیین شده است:

$$n = \frac{1.96^2 \times 0.5 \times 0.5}{0.05^2} = 384$$

به منظور دستیابی به نتایج مورد نظر، جهت تدوین مبانی، تعاریف و مفاهیم نظری، از منابع کتابخانه‌ای استفاده شد که مهم‌ترین و مفیدترین منبع، موتورهای جستجو در اینترنت، بانک‌ها و منابع اطلاعاتی و کتابخانه-ای دانشگاه‌های ایران و جهان بوده است. به منظور جمع‌آوری اطلاعات مورد نظر و سنجش معیارهای پژوهش نیز از پرسش‌نامه استفاده شده است. شاخص‌های مورد سنجش در پژوهش، پیش از این که در قالب پرسش‌نامه به نظرسنجی گذاشته شود، در معرض قضاوت چند تن از خبرگان، اساتید و کارشناسان دانشگاه‌ها و تحلیل‌گران و مشاوران مالی قرار گرفت و در نهایت، از پرسش‌نامه مورد توافق به عنوان ابزار جمع‌آوری داده‌ها استفاده شده است.

با توجه به اهداف پژوهش، پرسش‌نامه پژوهش شامل سه بخش اصلی است:

(۱) ویژگی‌های جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان، شامل سن، جنسیت، وضعیت اشتغال، درآمد ماهیانه و سطح تحصیلات، زمینه اشتغال و سابقه کار.

(۲) شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، شامل چهار بخش تأثیر عواملی که ذهنیت سرمایه‌گذاران را تحت تأثیر قرار می‌دهد، تأثیر اطلاعات حسابداری شرکت‌ها و بازار سرمایه ایران در سرمایه‌گذاری، تأثیر اطلاعات اقتصادی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، نیازهای مالی شخصی، با استفاده از طیف لیکرت، رتبه‌بندی ۵ مرحله‌ای با مقیاس از ۱ (بسیار کم) تا ۵ (بسیار زیاد) برای تأثیر هر یک از عوامل خاص.

(۳) ارزیابی سطح سواد مالی از طریق دو گروه پرسش؛ گروه اول شامل ۵ سوال سواد مالی پایه و اساسی و گروه دوم، ۱۰ سوال سواد مالی پیشرفته.

برای آزمون روایی، پرسش‌نامه‌ای به شکل مقدماتی تهیه شد و بعد از تکمیل توسط ۲۰ نفر از سرمایه‌گذاران، نظر اساتید و چند تن از خبرگان مالی در مورد پرسش‌نامه اخذ و اصلاحات نهایی به عمل آمد. برای تنظیم سؤالات پرسشنامه از تعدادی افراد متخصص در زمینه آمار، تعدادی از خبرگان، کارشناسان، تحلیل‌گران و مشاوران مالی، اساتید برجسته دانشگاه در رشته حسابداری و نیز شماری از حسابداران رسمی نظرخواهی شده و پس از درنظر گرفتن مجموع نظرات آنها و اجرای پیش‌آزمون، پرسشنامه نهایی تنظیم و بین افراد نمونه توزیع گردید.

برای آزمون پایایی پرسش‌نامه پژوهش از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است. با استفاده از نرم‌افزار آماری SPSS، آلفای کرونباخ مقدار ۰/۷۶۶۶ به دست آمده است که بیان‌گر پایایی پرسش‌نامه می‌باشد.

۵- مدل و متغیرهای پژوهش

متغیرهای مستقل در نظر گرفته شده در گروه اول فرضیه‌های تحقیق (عوامل اثرگذار بر تصمیم سرمایه‌گذاری) بر اساس مبانی نظری موجود عبارتند از ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی، نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران و متغیر وابسته در این فرضیه‌ها، تصمیم سرمایه‌گذاری است. متغیرهای این فرضیه با استخراج پاسخ سؤالات قسمت دوم پرسش‌نامه بر اساس طیف لیکرت جمع‌آوری شده‌اند. در فرضیه اول گروه دوم (فرضیه ۱-۲)، متغیر مستقل سواد مالی است که از قسمت سوم پرسش‌نامه گردآوری شده و با توجه به شاخص زیر (شاخص F) محاسبه گردیده است:

$$\text{شاخص سواد مالی} = \frac{\text{تعداد پاسخ صحیح به سؤالات مالی پایه}}{\text{تعداد کل سؤالات مالی پایه}} + (2 \times \frac{\text{تعداد پاسخ صحیح به سؤالات مالی پیشرفته}}{\text{تعداد کل سؤالات مالی پیشرفته}})$$

حدود تغییرات این شاخص به شرح زیر است:

$$0 < \text{شاخص سواد مالی} < 3$$

متغیر وابسته در فرضیه‌های گروه دوم، عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری است که بر اساس نتیجه آزمون فرضیه‌های گروه اول تحقیق تعیین می‌گردد.

مدل رگرسیونی مورد استفاده جهت بررسی ارتباط سطح سواد مالی و هر یک از این عوامل به شرح زیر است:

$$\rho = \beta_0 + \beta_1 \cdot F$$

که در آن:

ρ : هر یک از عوامل

β_0 : عدد ثابت

β_1 : ضریب شاخص سواد مالی

F: شاخص سواد مالی

در فرضیه دوم گروه دوم فرضیه‌ها نیز (فرضیه ۲-۲) تأثیر زمینه اشتغال بر رابطه مطرح شده در فرضیه اول این گروه، بررسی می‌شود. بدین منظور، اثر متغیر زمینه اشتغال به صورت یک متغیر مصنوعی (دووجهی) در مدلی به شرح زیر وارد شده است:

$$\rho = \beta_0 + \beta_1 F \cdot DUM_1 + \beta_2 F \cdot DUM_2$$

که در آن:

ρ : هر یک از فاکتورها

β_0 : عدد ثابت

β_1 : ضریب شاخص سواد مالی با DUM_1

β_2 : ضریب شاخص سواد مالی با DUM_2

F : شاخص سواد مالی

DUM_1 : اگر پاسخ‌دهنده شاغل در امور مالی، سرمایه‌گذاری و حسابرسی باشد ۱، در غیر این صورت ۰.

DUM_2 : اگر پاسخ‌دهنده شاغل در سایر مشاغل باشد ۱، در غیر این صورت ۰.

سپس از مقایسه ضریب‌های β_1 و β_2 ، فرضیه مورد نظر به ازای هر یک از عوامل اثرگذار بر تصمیم سرمایه‌گذاری، آزمون گردیده است.

۶- نتایج پژوهش

۶-۱- آمار توصیفی متغیرهای پژوهش

آمار توصیفی متغیرهای تحقیق در جدول‌های ۱ تا ۵ ارائه شده است. بر اساس اطلاعات مندرج در جدول شماره ۱، سطح سواد مالی شاغلین در زمینه امور مالی، سرمایه‌گذاری و حسابرسی با میانگین ۲/۰۸۴۲ بیشتر از سایر مشاغل با میانگین ۱/۸۷۲۱ می‌باشد. بالاترین سطح سواد مالی افراد مربوط به سابقه کار ۶ تا ۱۵ سال با میانگین ۲/۱۷۸۹ و پایین‌ترین سطح مربوط به سابقه کار بیشتر از ۱۵ سال با میانگین ۱/۸۳ می‌باشد، که این نتیجه ممکن است ناشی از فراوانی نسبی این گروه باشد.

جدول شماره ۲، شامل رتبه‌بندی پرسش‌های سواد مالی بر اساس درصد پاسخ صحیح هر کدام از پرسش‌ها می‌باشد. این جدول نشان می‌دهد که بیشترین پاسخ صحیح مربوط به "تشخیص نوع نوسانات قیمت سرمایه‌گذاری در طول زمان" با ۹۲/۷۱٪ پاسخ صحیح در رتبه اول و "درک منافع تنوع سرمایه‌گذاری" با ۹۱/۶۷٪ پاسخ صحیح در رتبه دوم و کمترین پاسخ صحیح مربوط به "تمایز بازده سرمایه‌گذاری‌های مختلف" با ۱۳/۰۲٪ پاسخ صحیح می‌باشد.

جدول ۳ نیز، آمار توصیفی سطح سواد مالی در بین پاسخ‌دهندگان این پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱- آمار توصیفی مشخصات جمعیت‌شناختی پاسخ‌دهندگان

مشخصات جمعیت‌شناختی	فراوانی	درصد فراوانی	میانگین سطح سواد مالی
سن			
۱۸-۲۵	۵۰	۱۳	۲/۰۳۲۰
۲۶-۳۵	۲۱۸	۵۶/۸	۲/۰۸۸۱
۳۶-۴۵	۷۳	۱۹	۱/۹۷۲۶
۴۶-۵۵	۲۴	۶/۳	۱/۷۵
۵۶-۶۵	۱۹	۴/۹	۱/۷۸۹۵
جنسیت			
زن	۹۲	۲۴	۱/۸۶۳
مرد	۲۹۲	۷۶	۲/۰۴۵۲
وضعیت اشتغال			
تمام وقت	۲۸۱	۷۳/۲	۲/۰۷۲۶
پاره وقت	۶۹	۱۸	۱/۹۱۵۹
بیکار / دانشجو / بازنشسته	۳۴	۸/۹	۱/۸۲۹۴
درآمد ماهیانه (میلیون ریال)			
کمتر از ۵	۱۱۴	۲۹/۷	۱/۹۷۵۴
۵ تا ۱۰	۲۴۶	۶۴/۱	۲/۰۴۳۱
بیشتر از ۱۰	۲۴	۶/۳	۲/۰۴۱۷
سطح تحصیلات			
زیر دیپلم و دیپلم	۴۳	۱۱/۲	۱/۴۳۲۶
کاردانی	۳۴	۸/۹	۲
کارشناسی	۱۴۴	۳۷/۵	۱/۹۶۸۱
کارشناسی ارشد و بالاتر	۱۶۳	۴۲/۴	۲/۲۳۱۹
زمینه اشتغال			
امور مالی، سرمایه‌گذاری و حسابرسی	۲۷۳	۷۱/۱	۲/۰۸۴۲
سایر مشاغل	۱۱۱	۲۸/۹	۱/۸۷۲۱
سابقه کار			
کمتر از ۳ سال	۱۴۵	۳۷/۸	۱/۹۶۹۷
۳ تا ۶ سال	۱۲۳	۳۲	۲/۰۵۲
۶ تا ۱۵ سال	۷۶	۱۹/۸	۲/۱۷۸۹
بیشتر از ۱۵ سال	۴۰	۱۰/۴	۱/۸۳
جمع کل:	۳۸۴	۱۰۰	۲/۰۲۲۹

جدول ۲- رتبه‌بندی درصد پاسخ صحیح به هر پرسش

رتبه	شماره پرسش	موضوع پرسش	فراوانی پاسخ صحیح	درصد فراوانی پاسخ صحیح
۱	۵-۲	نوسانات سرمایه‌گذاری در طول زمان	۳۵۶	۹۲/۷۱
۲	۶-۲	منافع تنوع سرمایه‌گذاری	۳۵۲	۹۱/۶۷
۳	۲-۲	تعریف مالکیت سهام	۳۲۸	۸۴/۴۲
۴	۹-۲	امنیت بازدهی صندوق سرمایه‌گذاری مشترک	۳۱۴	۸۱/۷۷
۵	۴-۱	ارزش زمانی پول	۳۰۱	۷۸/۳۸
۵	۳-۲	عملکرد صندوق سرمایه‌گذاری مشترک	۳۰۱	۷۸/۳۸
۶	۳-۱	تاثیر تورم بر قدرت خرید	۲۸۵	۷۴/۲۲
۷	۲-۱	ترکیب بهره	۲۷۷	۷۲/۱۳
۸	۱-۱	ارزشیابی سهام	۲۷۳	۷۱/۰۹
۹	۷-۲	تعریف سهام شناور	۲۵۴	۶۶/۱۵
۱۰	۱-۲	توصیف عملکرد بازار	۲۵۳	۶۵/۸۸
۱۱	۵-۱	غلط اندازی پول	۲۵۰	۶۵/۱۰
۱۲	۸-۲	تعریف بازار مشتقه	۲۰۷	۵۳/۹۱
۱۳	۱۰-۲	تشخیص تغییرات قیمت اوراق مشارکت	۸۳	۲۱/۶۱
۱۴	۴-۲	تمایز بازده سرمایه‌گذاری‌های مختلف	۵۰	۱۳/۰۲

جدول ۳- آمار توصیفی شاخص سطح سواد مالی

شرح	حداقل	حداکثر	میانگین	انحراف معیار	واریانس
مقدار	۰,۴	۲,۸	۲,۰۲۲۹	۰,۵۴۴۶۴	۰,۲۹۷

در جدول شماره ۴، آمار توصیفی عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری از دید پاسخ‌دهندگان خلاصه شده است. جدول شماره ۵ نیز، درصد اهمیت نسبی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری را از دید پاسخ‌دهندگان نشان می‌دهد. همان‌گونه که ملاحظه می‌شود، با اهمیت‌ترین فاکتور، "انتظار رکود در بازارهای مالی بین‌المللی" و کم‌اهمیت‌ترین فاکتور، "احساس موفقیت در سرمایه‌گذاری در یک سهام خاص" بیان شده است.

جدول ۴- آمار توصیفی عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری

طبقه عوامل	مینیمم	ماکزیمم	میانگین	انحراف معیار	واریانس
ب.۱. ذهنیات فردی	۱	۵	۳/۶۰۹	۰/۵۶۸۴۶	۰/۳۲۳
ب.۲. اطلاعات حسابداری	۱	۵	۳/۶۹۰۱	۰/۶۲۰۶۴	۰/۳۸۵
ب.۳. اطلاعات اقتصادی	۱	۵	۳/۵۸۶۸	۰/۵۸۰۲۲	۰/۳۳۷
ب.۴. نیازهای مالی شخصی	۱	۵	۳/۶۲۶۳	۰/۶۳۱۲۷	۰/۳۹۸

جدول ۵- اهمیت نسبی عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری

بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		اهمیت نسبی هر یک از فاکتورها برای سرمایه‌گذاران
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	
I. ذهنیات فردی										
۱۰/۴	۴۰	۲۹/۲	۱۱۲	۴۱/۴	۱۵۹	۱۱/۵	۴۴	۷/۶	۲۹	۱. احساس موفقیت سرمایه‌گذاری در یک سهام خاص
۱۳/۵	۵۲	۳۵/۷	۱۳۷	۳۲	۱۲۳	۱۴/۱	۵۴	۴/۷	۱۸	۲. اعتبار اعضای هیات مدیره شرکت
۱۲	۴۶	۴۳/۵	۱۶۷	۳۴/۴	۱۳۲	۸/۱	۳۱	۲/۱	۸	۳. وضعیت و خوشنامی شرکت در صنعت
۲۶/۸	۱۰۳	۴۸/۷	۱۸۷	۱۸/۸	۷۲	۳/۹	۱۵	۱/۸	۷	۴. توصیه دوستان متخصص
۱۲	۴۶	۴۶/۹	۱۸۰	۳۴/۶	۱۳۳	۳/۹	۱۵	۲/۶	۱۰	۵. نظرات سهامداران عمده شرکت
۱۸/۸	۷۲	۳۶/۵	۱۴۰	۲۹/۹	۱۱۵	۹/۹	۳۸	۴/۹	۱۹	۶. توصیه مشاوران و تحلیلگران مالی
۳۳/۳	۱۲۸	۳۸/۳	۱۴۷	۲۲/۱	۸۵	۵/۲	۲۰	۱	۴	۷. انتظار رکود در بازارهای مالی بین‌المللی
II. اطلاعات حسابداری										
۲۰/۱	۷۷	۵۴/۷	۲۱۰	۱۹	۷۳	۳/۶	۱۴	۲/۶	۱۰	۱. سوابق موفق گذشته سهام شرکت
۲۱/۴	۸۲	۵۴/۷	۲۱۰	۲۰/۶	۷۹	۲/۶	۱۰	۸	۳	۲. بازده مورد انتظار سهام
۱۵/۴	۵۹	۳۴/۱	۱۳۱	۳۶/۵	۱۴۰	۱۰/۹	۴۲	۳/۱	۱۲	۳. نتایج تجزیه و تحلیل تکنیکی سهام
۶/۵	۲۵	۳۶/۲	۱۳۹	۴۶/۴	۱۷۸	۱۰/۲	۳۹	۸	۳	۴. میزان سهام شناور در بازار
۱۷/۷	۶۸	۵۳/۶	۲۰۶	۲۲/۷	۸۷	۴/۴	۱۷	۱/۶	۶	۵. درآمد و سود مورد انتظار سهام شرکت
۲۳/۷	۹۱	۵۴/۱	۱۷۳	۲۶	۱۰۰	۳/۱	۱۲	۲/۱	۸	۶. نسبت قیمت بازار به سود هر سهم (P/E)
۱۰/۴	۴۰	۳۸/۵	۱۴۸	۴۲/۷	۱۶۴	۷/۳	۲۸	۱	۴	۷. شفافیت اطلاعات حسابداری
۱۷/۴	۶۷	۴۵/۱	۱۷۳	۳۰/۷	۱۱۸	۴/۷	۱۸	۲/۱	۸	۸. تقسیم احتمالی سهام و افزایش سرمایه
III. اطلاعات اقتصادی										
۲۰/۸	۸۰	۴۱/۴	۱۵۹	۲۸/۹	۱۱۱	۷/۶	۲۹	۱/۳	۵	۱. نرخ تورم اعلام شده از سوی دولت
۱۵/۹	۶۱	۴۷/۹	۱۸۴	۳۱/۳	۱۲۰	۴/۴	۱۷	۵	۲	۲. نوسانات و تحولات نرخ ارز در بازار
۹/۹	۳۸	۳۲/۸	۱۲۶	۴۲/۴	۱۶۳	۱۱/۷	۴۵	۳/۱	۱۲	۳. اظهارات دولتی درباره نرخ رشد نقدینگی
۱۷/۲	۶۶	۳۳/۳	۱۲۸	۳۲/۸	۱۲۶	۱۲	۴۶	۴/۷	۱۸	۴. نرخ سود واقعی بانکها

بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		اهمیت نسبی هر یک از فاکتورها برای سرمایه‌گذاران
درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	شرح
۶/۵	۲۵	۴۹/۵	۱۹۰	۳۲/۸	۱۲۶	۹/۶	۳۷	۱/۶	۶	۵. افزایش قیمت نفت
۱۳/۸	۵۳	۵۲/۶	۲۰۲	۲۸/۶	۱۱۰	۳/۹	۱۵	۱	۴	۶. پوشش خبری و اطلاعات عمومی در بازار
۱۴/۳	۵۵	۴۱/۱	۱۵۸	۳۱/۳	۱۲۰	۸/۱	۳۱	۵/۲	۲۰	۷. نیازهای مالی شخصی
۲۰/۶	۷۹	۴۷/۹	۱۸۴	۲۵/۸	۹۹	۴/۴	۱۷	۱/۳	۵	۱. پرداخت سود سهام
۳۰/۷	۱۱۸	۴۴/۸	۱۷۲	۱۹	۷۳	۳/۱	۱۲	۲/۳	۹	۲. سود مورد انتظار سهام
۲۳/۷	۹۱	۴۰/۴	۱۵۵	۲۵	۹۶	۸/۹	۳۴	۲/۱	۸	۳. سهولت برگشت سرمایه‌گذاری
۱۰/۹	۴۲	۳۷	۱۴۲	۷۳/۵	۱۴۴	۱۱/۲	۴۳	۳/۴	۱۳	۴. به حداقل رساندن مخاطره
۱۱/۷	۴۵	۳۰/۵	۱۱۷	۳۶/۲	۱۳۹	۱۷/۷	۶۸	۳/۹	۱۵	۵. مشاهده سودآوری سریع شرکت
										۶. گزینه‌های سرمایه‌گذاری‌های غیر بورسی

۲-۶- نتایج آزمون فرضیه‌های گروه اول

نتیجه تجزیه و تحلیل فرضیه‌های گروه اول (عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری)، در جدول شماره ۶، به صورت خلاصه و به تفکیک متغیرهای جایگزین بیان شده است

جدول ۶: نتایج تجزیه و تحلیل و آزمون فرضیه اصلی ۱

نتیجه آزمون	سطح معناداری	درجه آزادی	آماره t	متغیر وابسته	متغیر مستقل	شرح فرضیه فرعی
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۳۸۳	۲۰/۹۹۴	تصمیم سرمایه‌گذاری	ذهنیات فردی	فرضیه ۱-۱- ذهنیات فردی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، مؤثر است.
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۳۸۳	۲۱/۷۸۹	تصمیم سرمایه‌گذاری	اطلاعات حسابداری	فرضیه ۲-۱- اطلاعات حسابداری سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان مؤثر است.
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۹/۸۱۸	تصمیم سرمایه‌گذاری	اطلاعات اقتصادی	فرضیه ۳-۱- اطلاعات اقتصادی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان مؤثر است.
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۳۸۳	۱۹/۴۴۲	تصمیم سرمایه‌گذاری	نیازهای مالی شخصی	فرضیه ۴-۱- نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان مؤثر است.

آزمون سطح معناداری t تک نمونه‌ای، بین متغیرهای مستقل (ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی) و متغیر وابسته (تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری) انجام شد و با توجه به نتایج

جدول ۶ می‌توان نتیجه گرفت که وجود رابطه بین ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران با تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، تأیید می‌شود.

۳-۶- نتایج آزمون فرضیه اول از فرضیه‌های گروه دوم

فرضیه ۱-۲ بدین صورت مطرح شده است:

بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، رابطه معناداری وجود دارد. در جدول شماره ۷، آمار مربوط به همبستگی متغیرهای مستقل و وابسته ارائه شده است.

جدول ۷- ماتریس همبستگی متغیرهای فرضیه ۱-۲

نیازهای مالی شخصی	اطلاعات اقتصادی	اطلاعات حسابداری	ذهنیات فردی	سطح سواد مالی	شرح
			۱	۱	سطح سواد مالی
			----	۰/۲۸۰۹۲۱	ذهنیات فردی
			۰/۷۱۲۴۲۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری
		۱	۰/۰۰۰	۰/۲۴۴۰۶۹	اطلاعات حسابداری
		----	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری
	۱	۰/۵۹۸۶۸۰	۰/۵۶۶۳۵۰	۰/۳۰۴۴۸۷	اطلاعات اقتصادی
	----	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری
۱	۰/۵۸۱۸۱۰	۰/۶۰۴۳۱۸	۰/۵۸۰۱۹۸	۰/۲۸۱۳۷۵	نیازهای مالی شخصی
----	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	سطح معناداری

با توجه به نتایج مندرج در جدول شماره ۷، ضریب همبستگی بین کلیه متغیرها مثبت می‌باشد، لذا وجود رابطه مستقیم و مثبت بین متغیرهای مورد مطالعه، تأیید می‌شود. نتایج تحلیل آماری فرضیه ۱-۲ در جدول شماره ۸، خلاصه شده است.

جدول ۸- نتایج تجزیه و تحلیل فرضیه ۱-۲

نتیجه آزمون	سطح معناداری	ضریب تعیین	آماره F	متغیر وابسته	متغیر مستقل	فرضیه ۱-۲ به تفکیک متغیرهای جایگزین تصمیم مالی
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۰۷۸۹۱۷	۳۲/۷۲۹۰۳	ذهنیات فردی	سطح سواد مالی	بین سطح سواد مالی و ذهنیات فردی سرمایه‌گذاران، رابطه معناداری وجود دارد.
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۰۵۹۵۷۰	۲۴/۱۹۶۹۶	اطلاعات حسابداری	سطح سواد مالی	بین سطح سواد مالی و اطلاعات حسابداری سرمایه‌گذاران، رابطه معناداری وجود دارد.

نتیجه آزمون	سطح معناداری	ضریب تعیین	آماره F	متغیر وابسته	متغیر مستقل	فرضیه ۱-۲ به تفکیک متغیرهای جایگزین تصمیم مالی
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۰۹۲۷۱۳	۳۹/۰۳۵۲۵	اطلاعات اقتصادی	سطح سواد مالی	بین سطح سواد مالی و اطلاعات اقتصادی سرمایه‌گذاران، رابطه معناداری وجود دارد.
تأیید فرضیه	۰/۰۰۰	۰/۰۷۹۱۷۲	۳۲/۸۴۴۰۱	نیازهای مالی شخصی	سطح سواد مالی	بین سطح سواد مالی و نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران، رابطه معناداری وجود دارد.

آزمون تحلیل رگرسیون، بین متغیر مستقل (سطح سواد مالی) و متغیر وابسته (ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی) انجام شد و با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون دو متغیره فرضیه‌های فرعی، می‌توان نتیجه گرفت که فرضیه ۱-۲، مبنی بر وجود رابطه معنادار بین سطح سواد مالی و فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، تأیید می‌شود. ولی رابطه سطح سواد مالی و فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، بسیار ضعیف است و در تمامی موارد آزمون شده، کمتر از ۱۰٪ از تغییرات فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، توسط سطح سواد مالی آن‌ها قابل توضیح است.

۴-۶- نتایج آزمون فرضیه دوم از فرضیه‌های گروه دوم

فرضیه ۲-۲ بدین صورت مطرح شده است:

زمینه اشتغال بر رابطه بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، اثر دارد. در جدول شماره ۹، آمار مربوط به همبستگی متغیرهای مستقل و وابسته ارائه شده است.

جدول ۹- ماتریس همبستگی متغیرهای فرضیه ۲-۲

ضریب همبستگی	ذهنیات فردی	اطلاعات حسابداری	اطلاعات اقتصادی	نیازهای مالی شخصی	سطح سواد مالی شاغلین در امور مالی	سطح سواد مالی سایر مشاغل
ذهنیات فردی	۱					
اطلاعات حسابداری	۰/۷۱۲۴۲۰	۱				
سطح معناداری	۰/۰۰۰	---				
اطلاعات اقتصادی	۰/۵۶۶۳۵۰	۰/۵۹۸۶۸۰	۱			
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	---			
نیازهای مالی شخصی	۰/۵۸۰۱۹۸	۰/۶۰۴۳۱۸	۰/۵۸۱۸۱۰	۱		
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	---		

ضریب همبستگی	ذهنیات فردی	اطلاعات حسابداری	اطلاعات اقتصادی	نیزهای مالی شخصی	سطح سواد مالی شاغلین در امور مالی	سطح سواد مالی سایر مشاغل
سطح سواد مالی شاغلین در امور مالی	۰/۳۰۳۳۵۰	۰/۲۳۵۳۱۱	۰/۲۴۵۹۱۲	۰/۲۱۰۹۰۵	۱	
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	---	
سطح سواد مالی سایر مشاغل	۰/۲۲۹۱۷۱	۰/۱۱۸۳۹۵	۰/۱۳۸۴۸۲	۰/۱۱۲۹۲۸	-۰/۴۶۵۷۹۴	۱
سطح معناداری	۰/۰۰۰	۰/۰۲۰۳	۰/۰۰۶۶	۰/۰۲۶۹	۰/۰۰۰	---

در جدول شماره ۱۰، تحلیل رگرسیون چندمتغیره تأثیر هم‌زمان سواد مالی و زمینه اشتغال بر هر یک از عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری ارائه شده است.

جدول ۱۰- تحلیل رگرسیون تأثیر هم‌زمان سواد مالی و زمینه اشتغال بر عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری

متغیر وابسته: ذهنیات فردی				
متغیر	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
عدد ثابت	۲/۹۶۶۵۷۰	۰/۰۶۰۱۸۷	۴۹/۲۸۹۶۱	۰/۰۰۰
متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در امور مالی	۰/۲۵۱۷۴۷	۰/۰۲۶۳۷۰	۹/۵۴۶۸۶۹	۰/۰۰۰
متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در سایر مشاغل	۰/۲۷۹۵۳۹	۰/۰۲۶۴۵۱	۱۰/۵۶۸۰۳	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۲۶۷۲۹۸			
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۲۶۳۴۵۲			
آماره F	۶۹/۴۹۶۵۲			
سطح معناداری	۰/۰۰۰			
نتیجه آزمون	تأیید می‌شود			
متغیر وابسته: اطلاعات حسابداری				
متغیر	ضریب	خطای استاندارد	آماره t	سطح معناداری
عدد ثابت	۳/۲۱۶۶۲۴	۰/۰۷۱۹۳۳	۴۴/۷۱۶۸۷	۰/۰۰۰
متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در امور مالی	۰/۱۶۹۱۳۶	۰/۰۳۱۵۱۶	۵/۳۶۶۶۵۷	۰/۰۰۰
متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در سایر مشاغل	۰/۲۱۶۱۳۶	۰/۰۳۱۶۱۴	۶/۸۳۶۷۶۰	۰/۰۰۰
ضریب تعیین	۰/۱۲۱۷۶۰			
ضریب تعیین تعدیل شده	۰/۱۱۷۱۵۰			
آماره F	۲۶/۴۱۱۱۹			

متغیر وابسته: ذهنیات فردی				
سطح معناداری	آماره ^t	خطای استاندارد	ضریب	متغیر
	۰/۰۰۰			سطح معناداری
				نتیجه آزمون
متغیر وابسته: اطلاعات اقتصادی				
سطح معناداری	آماره ^t	خطای استاندارد	ضریب	متغیر
	۰/۰۰۰	۴۶/۷۴۶۱۰	۰/۰۶۶۴۳۸	عدد ثابت
	۰/۰۰۰	۶/۰۲۶۳۳۶	۰/۰۲۹۱۰۸	متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در امور مالی
	۰/۰۰۰	۷/۳۹۳۱۹۲	۰/۰۲۹۱۹۹	متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در سایر مشاغل
		۰/۱۴۲۲۳۵		ضریب تعیین
		۰/۱۳۷۷۳۲		ضریب تعیین تعدیل شده
		۳۱/۵۸۸۷۰		آماره ^F
	۰/۰۰۰			سطح معناداری
				نتیجه آزمون
متغیر وابسته: نیازهای مالی شخصی				
سطح معناداری	آماره ^t	خطای استاندارد	ضریب	متغیر
	۰/۰۰۰	۴۳/۰۳۱۷۰	۰/۰۷۴۰۰۷	عدد ثابت
	۰/۰۰۰	۴/۹۱۳۸۲۳	۰/۰۳۲۴۲۵	متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در امور مالی
	۰/۰۰۰	۶/۱۳۱۷۶۴	۰/۰۳۲۵۲۵	متغیر مستقل: سواد مالی و اشتغال در سایر مشاغل
		۰/۱۰۱۴۲۷		ضریب تعیین
		۰/۰۹۶۷۱۰		ضریب تعیین تعدیل شده
		۲۱/۵۰۲۸۸		آماره ^F
	۰/۰۰۰			سطح معناداری
				نتیجه آزمون

برای بررسی وجود تفاوت بین عوامل تصادفی تاثیرگذار بر رابطه بین سطح سواد مالی و فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، از آزمون والد استفاده می‌کنیم. اگر سطح معناداری در آزمون والد کمتر ۰/۰۵ باشد، تفاوت دو حالت متغیر مصنوعی وجود دارد و در غیر این صورت فرض وجود تفاوت رد می‌شود. در صورت وجود تفاوت، میزان حساسیت بر تغییر سطح سواد مالی را می‌توان به وسیله مقایسه ضریب متغیرهای مصنوعی مشخص کرد.

نتایج آزمون فرضیه ۲-۲، در جدول شماره ۱۱، به تفکیک عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، خلاصه شده است.

جدول ۱۱- نتایج تجزیه و تحلیل فرضیه ۲-۲

نتیجه آزمون	ضریب غالب	سطح معناداری	آماره والد	متغیر وابسته	متغیر مستقل	فرضیه ۲-۲ به تفکیک متغیرهای جایگزین تصمیم مالی
حساسیت بیشتر در مشاغل غیرمالی	۰/۲۷۹۵۴	۰/۰۰۳۰۰۹	-۳/۰۳۵۹۲۳	ذهنیات فردی	سطح سواد مالی و زمینه اشتغال	فرضیه فرعی ۲-۲-۱: زمینه اشتغال بر رابطه بین سطح سواد مالی و ذهنیات فردی سرمایه‌گذاران در ایران، اثر دارد.
حساسیت بیشتر در مشاغل غیرمالی	۰/۲۱۶۱۴	۰/۰۱۳۲۶۳	-۳/۵۰۷۰۳۹	اطلاعات حسابداری	سطح سواد مالی و زمینه اشتغال	فرضیه فرعی ۲-۲-۲: زمینه اشتغال بر رابطه بین سطح سواد مالی و اطلاعات حسابداری سرمایه‌گذاران در ایران، اثر دارد.
حساسیت بیشتر در مشاغل غیرمالی	۰/۲۱۵۸۷	۰/۰۱۷۱۴۰	-۳/۳۷۰۲۸۶	اطلاعات اقتصادی	سطح سواد مالی و زمینه اشتغال	فرضیه فرعی ۲-۲-۳: زمینه اشتغال بر رابطه بین سطح سواد مالی و اطلاعات اقتصادی سرمایه‌گذاران در ایران، اثر دارد.
حساسیت بیشتر در مشاغل غیرمالی	۰/۱۹۹۴۴	۰/۰۳۴۱۰۵	-۲/۹۷۴۱۸۹	نیازهای مالی شخصی	سطح سواد مالی و زمینه اشتغال	فرضیه فرعی ۲-۲-۴: زمینه اشتغال بر رابطه بین سطح سواد مالی و نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران در ایران، اثر دارد.

با توجه به نتایج تجزیه و تحلیل رگرسیون چند متغیره برای ۲-۲، وجود تأثیر زمینه اشتغال، بر رابطه بین سطح سواد مالی و تک تک فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، مورد تأیید قرار گرفت؛ بنابراین، وجود تأثیر زمینه اشتغال، بر رابطه بین سطح سواد مالی و فاکتورهای مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری در ایران، تأیید می‌شود.

۷- نتیجه‌گیری و بحث

این مطالعه، با هدف شناسایی عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری و بررسی رابطه بین سطح سواد مالی و تصمیم‌های سرمایه‌گذاری در ایران انجام شده است. نتایج نشان می‌دهد که بین ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی سرمایه‌گذاران با تصمیم‌های سرمایه‌گذاری آنان، رابطه مثبت و معناداری وجود دارد. که این نتایج با نتایج مطالعه التمیمی و بن‌کلی (۲۰۰۹)، مشابه است. در این رابطه، می‌توان چنین استدلال کرد که بر اساس نتایج حاصل از تحقیقات رفتاری سرمایه‌گذاران، بسیاری از آن‌ها برای تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، از ذهنیات خود پیروی می‌کنند و پیش‌بینی رفتار آن‌ها امکان‌پذیر نیست.

اطلاعات حسابداری شرکت‌ها و اطلاعات اقتصادی جامعه، می‌تواند راهنمای سرمایه‌گذاران در تصمیم‌گیری باشد و نیازهای مالی شخصی، عمده‌ترین دلیل سرمایه‌گذاری هر فرد است که در اتخاذ تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری مورد توجه قرار می‌گیرد.

همچنین نتایج نشان داد که بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، رابطه معناداری وجود دارد، ولی این رابطه در مطالعه انجام شده، بسیار ضعیف است و کمتر از ۱۰٪ از تغییرات عوامل مؤثر بر تصمیم‌های سرمایه‌گذاری، توسط سطح سواد مالی، قابل توضیح است؛ با توجه به نتیجه حاصل، می‌توان استدلال کرد که با وجود تأثیر سواد مالی در مشارکت در بازار سهام، هنوز در ایران، عوامل دیگری در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، قوی‌تر از سواد مالی، عمل می‌کنند و شاید سرمایه‌گذاران ایرانی، هنوز به درک تأثیر بلندمدت سواد مالی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری واقف نشده‌اند. نتیجه حاصل با نتایج مطالعه ون‌روژ و همکاران (۲۰۱۱) مشابه است.

در نهایت، نتایج حاکی از آن است که زمینه اشتغال، بر رابطه بین سطح سواد مالی و عوامل مؤثر بر تصمیم سرمایه‌گذاری، مؤثر می‌باشند و سرمایه‌گذارانی که در امور مالی، سرمایه‌گذاری و حسابرسی شاغل هستند، در تصمیم‌گیری‌های سرمایه‌گذاری خود، حساسیت کمتری نسبت به تغییر سطح سواد مالی نشان می‌دهند و در این رابطه، متعادل‌تر از سایر سرمایه‌گذاران، عمل می‌کنند، چرا که دارای سطح سواد مالی بیشتری هستند.

بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده از رابطه بین ذهنیات فردی، اطلاعات حسابداری، اطلاعات اقتصادی و نیازهای مالی شخصی و تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، به نظر می‌رسد ایجاد هماهنگی و تعادل، بین ذهنیات فردی و نیازهای مالی شخصی در تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری توسط افراد، مفید واقع شود. در ضمن، افزایش اطلاعات حسابداری و اقتصادی، قبل و بعد از سرمایه‌گذاری، به سرمایه‌گذاران در اتخاذ تصمیم‌های بهینه کمک می‌کند. بر مبنای مطالعات و تجارب دیگر کشورها و بر اساس نتایج حاصل از پژوهش فوق، که مؤید تأثیر بسیار کم سطح سواد مالی بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاری، در ایران است، به نظر می‌رسد تدوین اصول برنامه‌های آموزش سواد مالی می‌تواند به سرمایه‌گذاران و ذی‌نفعان کمک کند که برنامه‌های آموزشی را آغاز و اجرا نمایند. با توجه به ابعاد گسترده سواد مالی و با توجه به این‌که این موضوع در ایران مبحثی جدید و در حال فرهنگ‌سازی و در مراحل آغازین خود می‌باشد و دارای تجربه پژوهشی نیست، مجال بحث و پژوهش برای آن مهیاست. در این زمینه می‌توان به موارد زیر جهت مبنای پژوهش اشاره کرد:

- ۱) بررسی تأثیر سواد مالی مدیران مالی، بر موفقیت بنگاه‌های اقتصادی
- ۲) بررسی تجربیات موفق کشورهای در حال توسعه در آموزش سواد مالی
- ۳) بررسی تأثیر سواد مالی بر خودکنترلی افراد در جلوگیری از ایجاد بدهی
- ۴) بررسی روش‌های بهبود سواد مالی در افراد
- ۵) بررسی تأثیر سواد مالی بر رفاه مالی خانوارهای ایرانی
- ۶) بررسی تأثیر سواد مالی، بر مدیریت پس‌اندازهای شخصی
- ۷) تجزیه و تحلیل اهمیت سواد مالی در رفع نیازهای مالی شخصی

فهرست منابع

- * آقایی، محمدعلی و مختاریان، امید، ۱۳۸۳، "بررسی عوامل مؤثر بر تصمیم‌گیری سرمایه‌گذاران در بورس اوراق بهادار تهران"، فصل‌نامه بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال یازدهم، شماره ۳۶، صص ۲۵-۳۰.
- * پیرایی، خسرو و شهسوار، محمدرضا، ۱۳۸۸، "تأثیر متغیرهای کلان اقتصادی بر بازار بورس ایران"، فصل‌نامه پژوهش‌های اقتصادی، شماره ۳۵.
- * معین‌الدین، محمود، ۱۳۹۰، "ارزیابی و ارائه الگوی مناسب جهت سنجش سواد مالی دانشجویان ایرانی"، رساله دکتری، دانشگاه آزاد علوم و تحقیقات تهران.
- * مهدی‌فرد، محمدرضا، ۱۳۸۲، "بررسی نحوه کاربرد اطلاعات حسابداری در تصمیم‌گیری مربوط به سرمایه‌گذاری صنعت بیمه با استفاده از روش مقداری"، فصل‌نامه صنعت بیمه، سال هجدهم، شماره ۲، صص ۱۴۰-۱۱۱.
- * یوسفی، زهرا، ۱۳۹۰، "اندازه‌گیری سواد مالی سرمایه‌گذاران حقیقی بورس اوراق بهادار ایران و ارتباط سواد مالی با تنوع و تصمیمات سرمایه‌گذاری آنها"، پایان‌نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اسلامی واحد یزد.
- * Al-Tamimi, H. and Bin Kalli, A., 2009, "Financial literacy and investment decisions of UAE investors", *The Journal of Risk Finance*, No. 5, pp. 500-516.
- * Campbell, J., 2006, "Household finance", *Journal of Finance*, No. 61, pp. 1553-1604.
- * Chloubaa, T., Simkovab, M. and Nemcovac, Z., 2011, "Application for education of financial literacy", *Social and Behavioral Sciences*, No. 28, pp. 370-373.
- * DeLaune, L., Rakow, J. and Rakow, K.C., 2010, "Teaching financial literacy in a co-curricular service-learning model", *Journal of Accounting Education*, No. 28, Issue 2, pp. 103-113.
- * Gathergood, J., 2012, "Self-control, financial literacy and consumer overindebtedness", *Journal of Economic Psychology*, No. 33, Issue 3, pp. 590-602.
- * Lusardi, A. and Mitchell, O.S., 2008, "Planning and financial literacy: how do women fare?", *American Economic Review*, No. 98, pp. 413-417.
- * Meier, S., Charles D. and Sprenger, C., 2012, "Discounting financial literacy: Time preferences and participation in financial education programs", *Journal of Economic Behavior and Organization*, In Press, Corrected Proof, Available online.
- * Maditinos, D., Sevic, Z. and Theriou, N., 2007, "Investors' behavior in the athens stock exchange", *Studies in Economics and Finance*, No. 1, pp. 32-50.
- * Miller, M., 2009, "The case for financial literacy in developing countries", World Bank Group, Washington, DC.
- * OECD, 2005, "Improving Financial Literacy", OECD Publishing, Paris.
- * Sachse, K., Jungermann, H. and Belting, J., 2012, "Investment risk- The perspective of individual investors", *Journal of Economic Psychology*, No. 33, PP. 437-447.
- * Shleifer, A., 2000, "In efficient markets: An introduction to behavioral", *Journal of Economic Psychology*, No.10, pp. 221-262.
- * Solomon, M., 1999, "Consumer behavior: Buying, having and being", Upper Saddle River, Finance, Oxford: Oxford University Press.
- * VanRooij, M. and Lusardi, A., 2011-a, "Financial literacy and stock market participation", *Journal of Financial Economics*, No. 101, pp. 449-472.
- * VanRooij, M., Lusardi, A. and Alessie, R., 2011-b, "Financial literacy and retirement planning in the Netherlands", *Journal of Economic Psychology*, No. 32, pp. 593-608.

یادداشت‌ها

- ¹ Investment decision
- ² Financial literacy
- ³ Al- Tamimi and Bin Kalli
- ⁴ Miller
- ⁵ Solomon
- ⁶ Shleifer
- ⁷ Self-image (Individual imagination)
- ⁸ Campbell
- ⁹ Volpe et al.
- ¹⁰ OECD
- ¹¹ Maditinos et al.
- ¹² Delaune et al.
- ¹³ VanRooij and Lusardi
- ¹⁴ VanRooij et al.
- ¹⁵ Sachse et al.
- ¹⁶ Gathergood
- ¹⁷ Meier and Sprenger